

ВЕСЕЛКА

ЖУРНАЛ ДЛЯ ДІТЕЙ

THE RAINBOW

a children's magazine

РІК XXI

ЛЮТИЙ 1974

Ч. 2. (234)

ВСІМ, ЩО ПРИВІТАЛИ НАС З РІЗДВОМ
ХРИСТОВИМ І НОВИМ РОКОМ
СКЛАДАЄМО ЩИРЕ СПАСИБИ —
РЕДАКЦІЯ „ВЕСЕЛКИ”

Маріяна Джус з Ноттінґену, Англія пише: „Дорога „Веселко”! Дуже люблю Тебе читати. Мій братчик Марко, що має 4 роки, а скоро вже матиме 5, любить оглядати образки. Він усе просить, щоб хтось прочитав йому казки з журналу. Він найліпше любить Гоцу Дралу.

Відповідь Редакції: Дорога Маріяно! Дякуємо за листа. Тишити нас, що „Веселка” подобається Тобі й Твоєму братикові Маркові. Думаємо, що Марко вже незабаром навчиться грамоти й буде сам читати казки. Вітаємо щиро Тебе й Марка!

Ігор Кузик, Волверґемптон, Англія: Дорогий Ігоре! Редакція „Веселки” отримала Твою хрестиківку. Тишити нас, що Ти укладаєш загадки й хочеш співпрацювати в нашому журналі. Однак, ця хрестиківка, яку Ти прислав, затяжка для читачів „Веселки”. Спробуй укладати легші загадки, а ми радо їх вмістимо. Наші читачі маленькі, і їм треба давати легкі загадки, бо затрудні знеохочують їх розгадувати. Щирий привіт!

ПОЗНАЙОМТЕСЯ З ЮНОЮ ІЛЮСТРАТОРКОЮ „ВЕСЕЛКИ”

У цьому числі „Веселки” містимо дві ілюстрації Оксани Цегельської до віршів К. Перелісної „Баба з кицею” і „Голодний зайчик”. Оксана народилася й проживає в Бетлегемі, Па. Вона є ученицею десятої класи середньої школи („гай-скул”), відвідує курси українознавства при 91-му Відділі Союзу Українок Америки і є членом 47-го Відділу Українського Народного Союзу. Від наймолодших літ аж до минулого року була передплатницею „Веселки”. Тепер вже стала юначкою.

Маленькою дитиною Оксана проявляла зацікавленість образотворчим мистецтвом. Зокрема любила рисувати звірята й копіювати постаті В. Дісні. Бувши ученицею садочка, Оксана перший раз отримала за свої малюнки признання на міжкласовій виставці. Три роки тому Оксана почала вчитися малювати в мистецькій студії в Бетлегемі та кореспонденційною метою у „Фемеве артїст скул” у Коннектикаті. Головним предметом, який Оксана вивчає в середній школі, є мистецтво. Вона відвідує також лекції кераміки в мистецькій

школі („Бавм скул оф арт”) в Аллентавні. Хочє спеціалізуватися в ділянці прикладного мистецтва („коммершел арт”).

В школі ілюструє програмки на концерти. Минулого року брала участь у мистецькій виставці Д. Б. А. в Бетлегемі та в Жіночій Виставці Образотворчого Мистецтва 64-го Відділу США в Нью Йорку. Тут отримала признання за картину „Зайчик”, яку побачите в одному з наступних чисел „Веселки”.

„Веселка” вітає Оксану, як співробітницю-ілюстраторку журналу й радо привітає інші молоді мистецькі таланти.

ЗАВДАННЯ ДЛЯ СТАРШИХ ДІТЕЙ І ПОЯСНЕННЯ ДО „КАЗКИ ПРО ОХА-ЧАРОДІЯ”

Завдання для дітей старшого віку: Леся Українка писала в часах, коли Україна була під пануванням царської Росії. „Казка про Оха-чародія”, це алегорія, себто авторка має на думці одне, а пише ніби про щось інше. Чому Л. Українка послуговується алегорією?

На підставі тексту й ілюстрації спробуйте відповісти, що Леся хотіла сказати в цьому творі. Зверніть увагу на такі питання: хто був цар Горох, а хто Ох-Чародій? Яка це країна „тридев’яте царство”? Хто ці ведмеді в „рукавичках, жупанцях”? Чому людина, яка відмовиться служити Охові, мусить згинуть, і чому людина, яка стане на службу Охові, також пропаща? Кого представляє дівчина-бранка, кого Жар-птиця, а кого юнак з мечем-кладенцем? Чи лях, у якому замкнена дівчина, це справжній в’язник, чи що інше? Чи цю казку можна пристосувати до сьогоденних часів? Попросіть своїх учителів, щоб допомогли вам зрозуміти цю казку-алегорію.

Пояснення-словничок: корх — стара міра довжини (на чотири пальці); сажень — міра довжини, приблизно сім стій; трухлявий — порохнявий; волає — кличе; ряхтіти — мерехтіти, блищати; чигати підстерігати; гапличок — заціпка; меч — кладенець — чарівний меч.

з кольоровими ілюстраціями виходить кожного місяця у Видавництві „Свобода” заходами Українського Народного Союзу. Редагує Колегія. Річна передплата становить у ЗСА — 5.00 доларів, у інших країнах — рівновартість цієї суми. Для членів УНС — 4.00 долари. Ціна окремого числа 50 центів. Ціна подвійного числа — 75 — центів.

“THE RAINBOW” — “VESELKA”

Обкладинка роботи Романа Завадовича, мол.

Published monthly, except June to September Bi monthly
at Jersey City, New Jersey
81-83 Grand Street — Jersey City, N.J. 07303
Subscription \$5.00 per year. UNA members \$4.00 per year.
Entered as Second Class at Jersey City, N.J.

Ілюстрація на обкладинці:
Петро Холодний — На санках

КАЗКА ПРО ОХА-ЧАРОДІЯ

В тридев'ятім славнім царстві,
Де колись був Цар-Горох,
Є тепер на господарстві
Мудрий пан, вельможний Ох.

Сам той Ох на корх заввишки,
А на сажень борода,
Знає край і вздовж і вширшки,
І кому яка біда.

Чи хто правий, чи неправий,
Чи хто прийде сам, чи вдвох, —
Всіх приймає пан ласкавий,
Тільки треба мовить „Ох“.

На зеленому горбочку
Спершу він людей приймав,
Потім сів у холодочку,
Звідти голос подавав.

А як зранку то й до ранку
Стали люди обридати,
Ох зробив собі землянку,
Оха більше не видати.

Але хто те місце знає,
Де трухлявий пені і мох,
Той приходить і волає,
Або й тихо каже „Ох!“

Хоч би навіть ненароком
Тес „ох!“ промовив ти,
Знай, що вилізе те боком, —
Вороття вже не знайти!

Бо затягне з головою
Трясовиця мохова
І з душею, ще живою,
Під землею похова.

Під землею ж там — палати,
Де вельможний Ох сидить,
Гарні, пишні кімнати,
Срібло-золото скрізь ряхтять;

Дорогі самоцвіти,
Наче зорі, миготять,
Скрізь заморські дивні квіти;
По клітках пташки сидять;

Золоті грають рибки
В кришталевих скриньочках;
І ведмеді ходять дибки
В рукавичках, жупанках.

Враз тебе там обморочать
Блиск і пахощі міцні,
І палуги заторочать
Приказки якісь дивні.

І безглузді очі втупить
В тебе рибка, мов чига...
Тут ведмедів гурт обступить,
Кожен лапу простяга, —

Той бере тебе за руку,
Той торкає за плече;
Боронь Боже ворохнутись!
Кров одразу потече.

Бо крізь білі рукавички
Враз проб'ються пазурі
Гачкуваті, мов гаплички, —
Так і в'ються, мов щурі.

Завдання для дітей старшого віку й пояснення на стор. 2-ій у правій колонці.

Тож, коли вже раз попався, —
Наче в пастку бідна миш, —
То сиди, мов прикувався,
Не рушай, мовчи та диш!

Вийде Ох: „Вітай в гостині
Чи волієш нам служити?
Чи волієш, може, нині
Головою наложити?“

Скажеш: „Я служити не згоден
Зараз цок тебе в лобок,
Якщо ти носить не годен
Рукавички й жупанок.

Стань на службу — подарую
Рукавички й жупанець,
Привітають, пошанують, —
Тільки ж там тобі й кінець!

Вічно будеш пробувати
У підземному дворі,
Більш тобі вже не видати
Ані сонця, ні зорі.

Де поткнешся — всюди брами,
Під замком та під ключем...
Деся далеко хтось часами
Озивається плачем.

Спів на плач відповідає,
Плач на спів, так без кінця...
Кажуть бранка там ридас,
Жде юнака-молодця;

Коло неї там Жар-птиця
Співом душу потіша,
Та сумна міцна темниця,
Смутна в дівчини душа.

Якби хтів їй волю дати
Хто з хоробрих юнаків,
Мусить перше розрубати
Сімдесят ще й сім замків...

Вже вам казка обриває?
Що ж! хто має кладенець,
Хай замки ті розрубас, —
Буде казочці кінець!

ГОРІШКИ

Рано білочка збудилась —
Дуже їсти їй хотілось.

У дуплі ж нема нічого,
Навіть зернятка дрібного.

Почухала білка вуха:
„Бач настала голодуха!”

Та згадала, що в садку
Є горішки у сніжку.

То ж сама вона й надбала,
Для зими їх приховала.

Враз спустилась із гілок
І побігла у садок.

І від груші до бузка,
Від бузочка до кленка —

Сніг розрила, та дарма —
Нічогосінько нема!

Та невже ж вона забула,
Де горішки пригорнула?

Розгортає глибше сніг,
А під снігом — плиг щось, плиг!

З переляку бідна білка
Аж підскочила на гілку —

Й закричала: Ах-ах-ах!
Не горішки там, а жах!”

Де не взявся тут сірий котик,
Подививсь, умив свій ротик —

И посміявся з білки трішки:
„Хто ж лякається так мишки?”

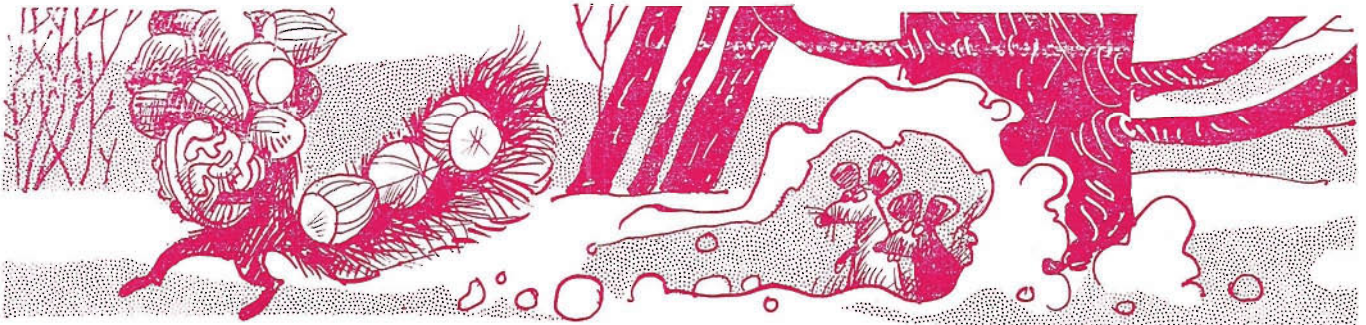
Мишки ж хвостиком крутнули
І від котика чкурнули.

Він аж нявкнув від досади
І подався геть із саду.

Білка зиркнула згори:
„Ой, горішки в тій норі!”

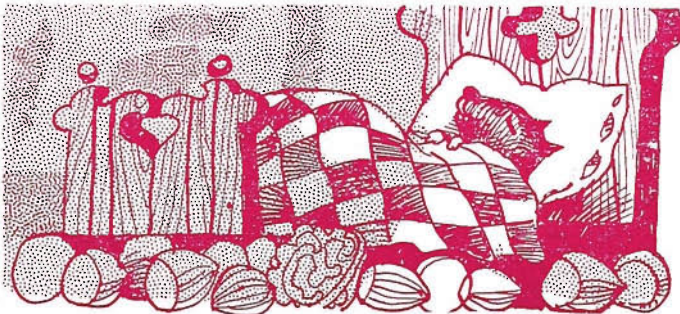
Це ж мої горішки тут
Мишки капосні гризуть!

Та ще й роблять з мене сміх!
Ні, горішки не для них!”

І крутнулась набік білка,
В світ зіскочила із гілки —

І, хоч гнівалися мишки,
Відбрала в них горішки.

У дупло перенесла,
Попоїла і лягла —

І спокійно вже поспала,
Бо горішків досить мала.

Та і мишки не ридали,
Бо горішків приховали...

Дупло — ямка в стовбурі дерева або зуба (hollow); голодуха — голод (hunger); груша — pear-tree; бузок — lilac; клен, кленок (maple) — назви дерев; чкурну-

ти — швидко побігти; досада — невдоволення, розчарування (vexation, disappointment); капосний — шкідливий, шкідливий (harmful, wretched).

ПРО ІВАСИКА Й РИБОК

(К а з к а)

Настав місяць Лютий, справді лютий-сердитий, і зразу забрався гостро до роботи. Каже він до діда Мороза й Вітра-Пустогона:

— Я — Лютий-Прелютий. Відтепер тут я володію. Ти, діду Морозе, тисни з усіх сил, а ти, Вітре-Пустогоне, дуй, смали, з усіх сторін, щоб людям носи й обличчя почервоніли та щоб вони мене звесь рік пам'ятали!

А дід Мороз питає:

Та чого ж такий сердитий, вельможний пане? Таж були й перед тобою місяці — і Грудень, і Січень, та й я часом тиснув, але аж не так дуже.

— Ще питаєш! Як не сердитись, коли мене так скривджено? Іншим місяцям дали по 30, а то й 31 день панування, а мені лише 28... То такий примхливий плаксій Березень дістав аж 31, а мені такому білому, чистенькому, що дісталоя?

— Ну, часом буває і 29, — потішав Лютого дід Мороз.

— Що, 29? Та мені й 109 було б замало, щоб провчити отих мудрагелів, що календарі укладають! От ти, діду Морозе, візьми та й позаморожуй усі ці календарі на тверду кість! Цур їм! Зробім людям капость!

Мороз засміявся.

— Не я страшний тим паперовим календарям, а вогонь!

— Ї ні! Я від вогню здалека! А що люди ще так дуже люблять? Пташат? Та їх уже баба Зима прогнала за ліси, за гори!

— Та що ж? Хіба риби! Ах, як їх люди люблять! Будь собі рибка така малюсінька, мов той пальчик-мізинець, то вони радіють нею, мов не знати чим... — сказав дід Мороз.

Тож наступаймо на риб! А де вони?

— А де ж би? В озері!

І так, за наказом місяця Лютого Вітер Пустогон подув льодовим дихом на озеро — і воно захвилювало, застогнало та й завмерло. А дід Мороз як стиснув усе в своїх міцних обіймах, то й зразу вкрилося озеро льодом.

Злякались рибки. Від тої стужі заховались на дні озера в намул. Думали — тут безпечно.

Де там! Дід Мороз не перестає тиснути, озеро кривається щораз грубшою льодовою кригою.

А тоді стара рибка каже:

— Дітоньки любі, це вже наша смерть! Нам уже й дихнути нічим, погинемо марно!

Бо й рибкам потрібне повітря.

Тоді Івасів тато, що жив недалеко в убогій хатині з своєю сім'єю, сказав до сінка:

— Ходім на озеро, Івасю! Треба порятувати рибок, щоб не погинули!

Взяли сокиру й пішли. Тато рубав та й рубав, аж вирубав у кризі ополонку. В ній появилася вода, а у воді — щасливі рибки

— О, тепер вони вже не погинуть, тату! — зрадів Івась. — А як вони дихають, як плюскаються, які вони раді!

Але недовго тривала ця радість. Коли місяць Лютий побачив ополонку, звелів дідові Морозові вночі замурувати її знов льодом. З великою злістю, щоб помститись, подув він холодом на Івасеву маму, коли вона вийшла з хати. Мама застудилася і захворіла.

— Буде погано! — сказав тато. — Мусимо боротись і за здоров'я мами і за життя рибок.

Тато дав Івасеві малу сокирку. Івась одягнув козушок, насунув теплу шапку з вухами та й пішов над озеро. І було так: що дід Мороз за ніч заморозить, то Івась уранці прорубас. В нього тепер стало багато роботи: і хвору маму доглядати, коли тато йде до роботи, і боротися з дідом Морозом, а у воді — щасливі рибки.

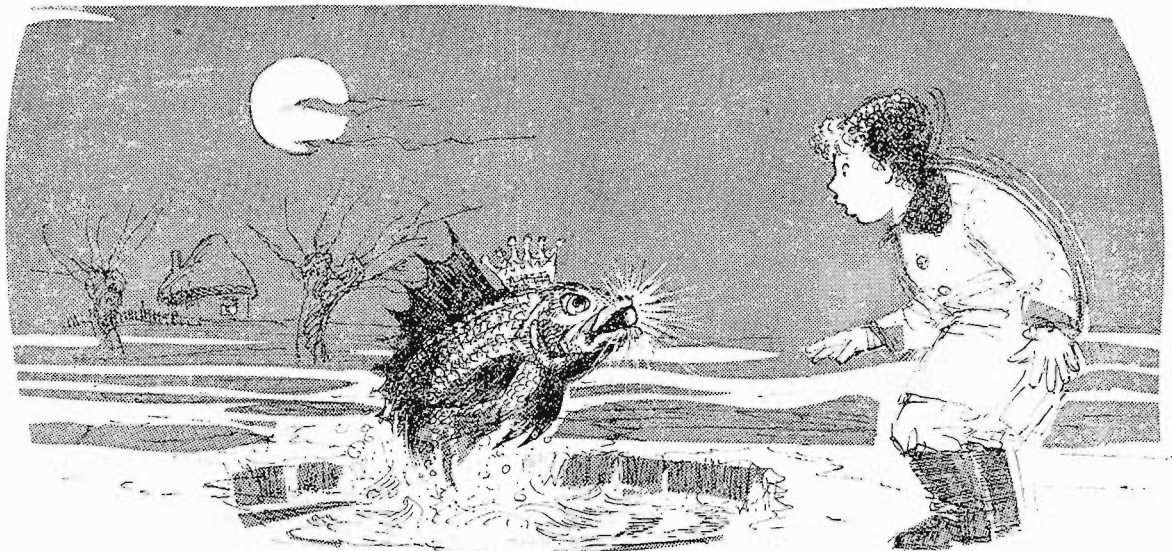
Врешті побачив місяць Лютий-Прелютий, що нічого не вдіє проти Івасевого завзяття, і, засоромлений, утік кудись у безвісті.

Запанував місяць Березень. Зразу подув теплим леготом. Не стало вже й діда Мороза, лід танув.

Одного разу Івась забарився над озером. Смеркло, і на небі заяснів місяць. Івась нахилився востаннє над ополонкою, ніби прощався з рибками. Враз почув голос з води: „Івасю"! Хлопчик злякався, не вірив своїм вухам. Невже то риба кличе? Таж, кажуть, риби не мають голосу!..

Але то не була звичайна риба, а королева риб, що опікується підводним царством.

Івась заслухався-задививсь у воду. В цю мить підплила велика риба, виткнула голову з ополонки й поклала на лід щось таке мале, кругленьке, мов лісковий горішок, що мінилося всіма барвами веселки.

— Івасю, ти врятував нам життя, а це й мій подарунок урятує здоров'я твоєї хворі матусі, — сказала риба й пірнула під воду.

Івась узяв у руки подарунок і побіг до мами.

А чим же то віддячилась риба? Отож, цим подарунком була дорогоцінна перлина. Перлину Івась продав, а за гроші купив для мами ліки. Мама скоро одужала. Від тоді в убогій хатині запанувала радість і не було недостатку.

Вельможний — noble, lardly; скривдити — to offend, to insult; примхливий плаксі́й — cranky weeper; мудрагель — той, хто уважає себе мудрим, хоч ним не є (wise guy); заморозити на тверду кість — to freeze completely; капость — harm, mischief; палець-мізинець — little finger; стужа — cold, hard frost; памул — silt; ополонка — отвір у кризі (ice-hole); плюскатися — to splash; помститися — to take vengeance; безвісті — unknown places; легіт — ларідний теплий вітрець; забаритися — to stay too long; мінитися барвами — to change colours permanently; лісовий горішок — hazelnut.

К. ПЕРЕЛІСНА

Ілюстрація Оксани ЦІГЕНЬСЬКОЇ

ГОЛОДНИЙ ЗАЙЧИК

Зайчик їстки захотів, —
Що ж його робити?
Уночі засипав сніг
І траву і квіти.

Не дістанеш корінців,
Вся земля, як крига...
Зажурився зайчик наш,
По садочку біга.

Хоч недовго і стрибав,
Задубіли ніжки...
Зирк! — щось впало ізгори
Просто на доріжку.

Зайчик знітився, присів,
Нашорошив вуха,
Зирк сюди і зирк туди —
Занімів і слуха.

Нікогісінько нема!
Лиш сніжок біліє,
Та на стежці перед ним
Морквочка жовтіє.

Звідки їжа узялась,
Зайчик і не думав,
Ближче морквочку підтяг
І швиденько схрумав.

ЛИСИЧКА СЕСТРИЧКА

26. ЛИСИЦЮ ГОЛОВА ГОДУЄ

На другий день Лисичка-Сестричка знову на річку побігла. Біжить та все то за кущами в траві, то в пшениці ховається, щоб з річки не видно було. А у річці щось із двадцятєро качок пливає. Купаються, хлюпаються в намулі, граються. Та як до них дістатися — от штука! Дивиться — у кукурудзі гарбуз росте.

Коли б я, — думає, — цей гарбуз роздовбала, то зеренцями з нього всіх качок до берега принадила б та половила!”

Почала гризти гарбуз. Поволі прогризла дірку й випорпала геть усе з середини. Набере лисичка трохи зерняток у лапи, понесе й кине у воду та й знову вертається. Розпливаються зернятка по воді, качки їх виловлюють та все ближче до берега припливають. Засунула лисичка голову в гарбуз, накрилася ним, як капелюхом і поповзла комишами так, що нічого не видно, тільки гарбуз сунеться. Як побачили це качки, то втішилися дуже, що аж цілий гарбуз до них по воді пливе, бо їм дуже засмакували ті зернята, що їх лисичка кидала у воду. А лисичка вже забрела у воду по шию, витягла голову з гарбуза та й закрилася ним від качок. Ті поволі, поволі

підкралися до гарбуза та й почали шолопати. А лисичка таки першу хап за головку та й на берег!

Попоїла добре, води напилася та й побігла в ліс спочити.

27. БАБА З КУРКОЮ

Трудно стало лисичці житись у лісі. Що лиш виткнеться із своєї нори, то все якась птиця її вгляне. А вгляне — зараз крикне: „Оскома! Оскома!” Інші птиці підхоплять це, і так по всьому лісі несеться: „Оскома! Оскома!” Птицям забава, а лисичці плач, бо через ті крики ні притаїтися ніде, ні зловити нічого. Головне ж — сором і досада.

Біжить лисичка попри дорогу, ж бачить — баба на торг їде та й курку на продаж несе.

„Як би то від неї ту курку відібрати?” — думає лисичка.

Підбігла ззаду та й хапнула курку з-під пахи! А баба оглянулася та курку під другу паху. а лисичку — каменем.

Іде лисичка за бабою назирці, та баба на всі боки дивиться, чи знов не підскачить лисичка. Прийшла вона над річку та й стала роззувати чоботи, щоб річку перебresti. Поклала курку в себе під рукою й роззувається. Скинула один чобіт,

ДІВЧАТКА Й БІЛКА

Галя, Наталя, Оленка і я
Вийшли учора в садок.
Галя як крикне: „Дивися на гілля!
Там на ялині звірок!”

Я вже злякалась, хотіла тікати,
Навіть загрузла у сніг...
А мої подруги скачуть, кричать:
„Гляньте, яка вона! Сміх!”

Думала я, то про мене вони...
Де там! Вони під гіллям!
„Швидше дивися! Он білка! .. Та ні!
Онечки! Онечки!.. Там!”

Білка дригнула пухнастим хвостом,
Швидко сховалась в гілках,
Ближче до хати... сипнула сніжком,
Стриб! із ялини .. на дах!

Був у Натали в руці шоколад,
Кинула білці: „Бери!”
Чмихнула білка, стрибнула назад
Й зникла умить... в димарі!

Дригати — to jerk, to twitch; димар — chimney.

скидає другий, а лисичка скочила й хап за чобіт — та понад берег та у брід. А баба покинула курку та за нею! Лисичка залишила на другому березі чобіт, а сама чимскоріше назад перебрела, вхопила курку та й в куці!

Вернулася баба, а курки нема!...
(Продовження буде)

Пояснення: шолопати — шупати, клювати; виткнутися — вийти, вилізти (to stick out, poke out); назириці — йти слідом, слідкувати, підглядати (in the footstep, following the traces); брід — плитке місце на річці, яке можна перейти (ford, fording place); брести — переходити вбрід (to ford the river).

К. ПЕРЕЛІСНА

ГІРКА

(Ілюстрація Юрія Козака)

Гірка з снігу і санчата —
От і спускалка в дворі!
Цілий день би так гуляти,
Все на гору та з гори!

Хоч і в сніг перевернувся,
Так я довго не пежу —
Зразу скочу, обтрушуся
І на гірку знов біжу!

Спускалка — схил горбка, придатний до того, щоб по ньому спускатися-з'їжджати по снігу на саночках.

В РОКОВИНИ ПЕРЕЯСЛАВСЬКОЇ УГОДИ

У січні 1974 року минуло 320 років від часу, коли в Переяславі на Лівобережній Україні почалися переговори між гетьманом України Богданом Хмельницьким і боярами, представниками московського царя Олексія Михайловича. То була перша зустріч представників української козацької влади з московськими представниками. До того часу московські царі не втручалися в справи України, і українці їх мало знали.

До цих українсько-московських переговорів спричинилися такі події:

У 1648 році Богдан Хмельницький зараз після того, як козаки обрали його на гетьмана, розпочав визвольну війну з Польщею, яка уважала себе власницею українських земель. Він розбив польські війська під Жовтими Водами, Корсунем, Пилявцями, обложив Львів і підступив під місто Замістя, що лежало на шляху до столиці Польщі, Варшави. Дізнавшись, що польський король умер, Хмельницький відвів своє військо на зиму в Україну. У столичному Києві вітало його як героя-визвольника все наше населення з духовенством у проводі.

Але війна з Польщею ще не скінчилась. Поляки чимскоріше зібрали свіже військо й вислали його на кордони України. Тим часом Хмельницький порозумівся з кримським ханом, і навесні 1649 р. союзна козацько-татарська армія вирушила проти поляків. У місті Збаражі вона оточила частину польського війська. На той час з північного заходу надійшло велике військо під проводом новообраного короля Яна Казимира. Дізнавшись про це, Хмельницький залишив частину свого війська під Збаражем, а сам з головною силою подався проти поляків. Під містом Зборовом він оточив польське військо і був би самого короля взяв у полон. Однак зрадливий татарський хан не бажав, щоб Україна, поборовши Польщу, зросла у велику сильну державу. Він відмовився воювати і примусив гетьмана до мирових переговорів. Зараз після тієї битви укладено договір все ще така доволі корисний для України.

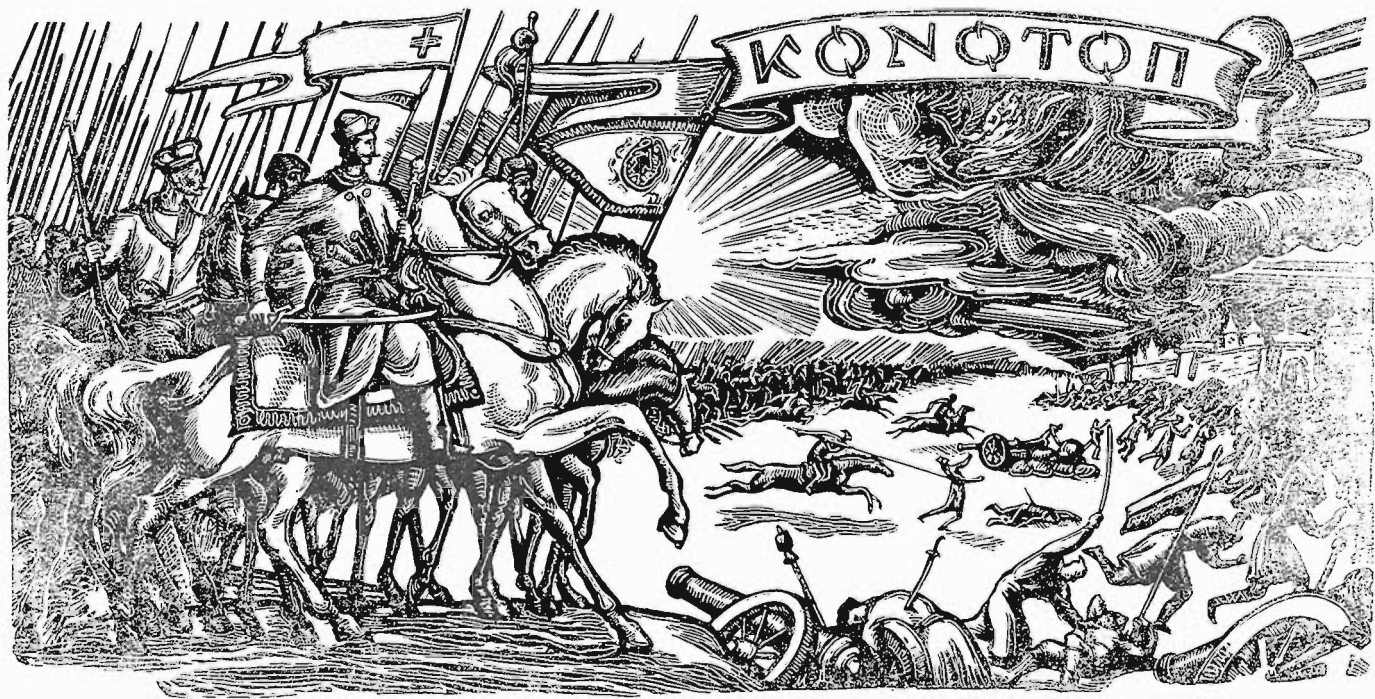
Поляки почали знов готуватись до війни. Навесні 1651 р. король Ян Казимир повіє свіже військо проти України. Гетьман Хмельницький знову запросив татар на поміч. Вирішальний бій відбувся під містом Берестечком на Волині. В хвилину, коли бій доходив до найвищого насилення, татари знову зрадили. Хан наказав своєму війсь-

кові відступати і забрав силою Хмельницького з собою. Незабаром він відпустив Хмельницького, але козацька армія тим часом зазнала невдачі й відступила з втратами під місто Білу Церкву.

Мир, що його укладено між козаками й поляками під Білою Церквою, був некорисний для України. Гетьман побоювався, що Польща простягне руку по решту українських земель. Він став шукати іншого союзника, що був би певніший, аніж зрадливі татари. Роздумуючи про те, Хмельницький прийшов до переконання, що таким союзником могла б бути хіба Московщина. Після вступних розмов почалися в січні 1654 року українсько-московські переговори в Переяславі.

Гетьман не бажав нічого більше, як тільки московської військової допомоги проти Польщі. Яку ж ціну мусіла заплатити Україна за союз із Московщиною, за московську допомогу? У ті часи московські царі не помагали нікому, хто не визнавав над собою їх протекторату (опіки). Хмельницький розумів цей протекторат лише як військовий союз двох держав. Україна мала залишитись і надалі окремою державою з власним урядом, військом, внутрішніми порядками і власною Церквою, тільки її закордонна політика мала перейти під нагляд Московщини. Незабаром виявилось, що Московщина уважала цей договір за перший крок до поневолення України. В Україні з'явилися царські воєводи (генерали) і царське військо. Коли ж гетьман домагався, щоб царські представники від імени царя присягнули, що він буде дотримуватись усіх постанов договору в Переяславі, то ті відмовилися, кажучи, що царське слово вартніше від присяги. Козацька старшина, а також вище духовенство склали присягу, хоч дуже нерадо, а дехто навіть зі сльозами в очах і з великим недовір'ям. Треба сказати, що гетьман Хмельницький не думав іти під зверхність Московщини і далі правив Україною як самостійний володар, але конечно потребував помочі проти Польщі й татар, які тоді спільно повели наступ на українські землі.

Московські війська зразу помагали гетьманові Хмельницькому, але скоро Москва помирилася з Польщею, і цар сподівався стати польським королем. Польща значно ослабла і, коли загроза від неї змаліла, гетьман старався звільнитися від московської залежності. Дійшло до того, що наслідник Хмельницького, гетьман Іван Виговсь-

кий, розбив московське військо під Конотопом і тим самим уневажнив Переяславську угоду. Все таки московських наїзників вже годі було позбутись з України. Вони поволі, але постійно то силою-погрозами, то хитрощами щораз більше опановували Україну, аж урешті дійшло до того, що в 1775 році війська цариці Катерини несподівано напали на Запорізьку Січ і її зруйнували. Українська козацька держава перестала існувати й стала колонією московського царства. Щойно революція в Росії 1917 року допомогла українському народові. У січні 1918 року він проголосив повну незалежність і самостійність своєї держави.

Важка визвольна боротьба українського народу проти Москви продовжується й тепер, бо піс-

ля недовгого існування незалежної української держави в 1918-1919 роках Москва знову її опанувала і ще більше поневолила, намагаючись знищити навіть її рідну мову й культуру.

Пояснення-словничок: боярин — член аристократичного роду в княжі часи, а потім у московському царстві; представник — representative; кордон — frontier, boundary; оточувати — обступати з усіх сторін (to surround); облога — siege; полон — captivity; на-силення — напруження (intensity); зрадити (to betray); силою — примусом (by force); прикрощі — trouble; внутрішні порядки — home affairs; закордонна політика — foreign policy; нагляд — supervision, control; договір — treaty; зверхність — supremacy; значно — considerably; залежність — dependence, subordination; уневажнити — to annul, to nullify; наїзник — invader.

Богдан ЛЕПКИЙ

ПТАШЕЧКА

Івасик пташечку зловив,
Щасливий вбіг у хату:
— Який же гарний, ах, який,
Дивись, дивися, тату!

А батько гпанув у купані,
Поїввав головою:
— А що було би, якби так
Зробив хто із тобою?

Життя на волі для усіх
Над все дорожче, сину!
Івасик вибіг на поріг
І випустив пташину.

Лепкий

МИ СНІЖИНОЧКИ БІЛЕНЬКІ...

Ми сніжиночки біленькі,
Ми крипаті і легенькі.
Ми сьогодні рано вранці
Закрутилися у танці.
Скоро, скоро не спіймати,
Довго будем танцювати.

Нас багато, не злічити,
Не спіймати, не спинити.
Все навколо, місто ціле
Буде чисте, сніжно-біле,
Так що тяжко і пізнати —
Буде все кругом блищати.

Ми сніжиночки біленькі,
Ми крипаті і легенькі.
Ми сьогодні рано-вранці
Закрутилися у танці.

Allegretto СЛОВА: ГАННА ЧЕРІНЬ
МУЗИКА: ВАСИЛЬ ШУТЬ

1. МИ СНІ - ЖИ - НОЧ - КИ БІ - ЛЕНЬ - КІ,
2. НАС БА - ГА - ТО, НЕ ЗЛІ - ЧИ - ТИ.

МИ КРИ - ПА - ТІ, І ЛЕ - ГЕНЬ - КІ,
НЕ СПІЙ - МА - ТИ, НЕ СПИ - НИ - ТИ.

МИ СЬО - ГО - ДНІ РА - НО ВРАН - ЦІ ЗА - КРУ - ТИ - ЛА - М - СЯ У ТА - Н - ЦІ.
ВСЕ НАВ - КО - ЛО, МІ - СТО ЦІ - ЛЕ БУ - ДЕ ЧИ - СТЕ СНІЖ - НО - БІ - ЛЕ.

rit.
СКО - РО, СКО - РО, НЕ СПІЙ - МА - ТИ, ДОВ - ГО БУ - ДЕ МІ - СТО ЦІ - ЛЕ,
ТАК ШО ТЯЖ - КО

A tempo

1. ПІ - ЗНА - ТИ БУ - ДЕ ВСЕ "ІЗУ - ГОМ БЛИ - ЩА - ТИ.

2.

РА. 1973
2654-1

ГОЦА ДРАЛА

Як мороз потиснув,
Гномик в ліжечку заснув,

Цілий місяць твердо спав,
Ще і сон дивненький мав —

— наче він зробивсь патлай
і вусай, і бородай.

Не впізнали друзі гнома,
Побратима Ромтомтома.

Як сова його уздріла,
Мало з ляку не зомліла.

Налякались гороб'ята
І довговухі зайченята.

Зажурився неборака,
Йде обстригтися до рака.

Рак дрімав, ледве встав,
З переляку засвистав.

Руки, ноги захитались,
Клишні-ножиці зламались.

Враз надбігла Гоца Драла,
Гномика за вус спіймала...

Гоца смик, гном у крик —
І поганий сон десь зник.

Гном утерся рушником:
— Буду далі дівваком!

МОЯ ПТАШКА

Сніг уже вкрив землю, мороз щонаочі малює прерізні взори на наших вікнах.

Я прийшла зі школи до теплої хати, сідаю за столик, щоб написати задачу. Нараз щось стукнуло у вікно. Мої очі побачили пташку. Вона облетіла довкруги подвір'я, знову прилетіла і стукнула крильцями в шибку мого вікна. Я пішла сказати мамі, що пташка віщує нам гостей.

— Так говорить українське повір'я, — відповіла мама. — Ми гостям раді, може хтось до нас і справді загостить. Але взимі пташки повідомляють людей, стукаючи у вікно, що вони голодні. Бо сніг укрит землю, прикрив зернятка, траву, а всі хробачки поховались від морозу під кору дерев.

Мама відломилла крайчик хліба, я вибігла надвір і покришила хліб на білу снігову скатертину перед своїм віконцем. В ту ж мить пташка прилетіла і вхопила кілька кришинок хліба. Того дня я її більше не бачила. Певно пташка заспокоїла голод і відпочивала в своїм теплім сховку.

На другий день ранком, поспішаючи до школи, я забула про пташку. Вернувшись зі школи, глянула через вікно: окрушинок хліба не було, тільки сліди пташиних лапок залишились на біленькому снігу. Я знову взяла кілька кусків хліба й занесла на те саме місце. За хвилину прилетіла пташка і почала сміливо збирати окрушинки.

Щодня я бачила пташку, яка щораз сміливіше і ближче прилітала під вікно. Я полюбила її. Вона так гарно підскакувала і щебетала, мов би говорила до мене, дякуючи за окрушини хліба.

У школі я розповіла подругам про свою пташку. Всі уважно мене вислухали і сказали, що також підуть за мої добрим прикладом, бо хочуть допомогти бідним пташеняткам під час зимової пори.

Пташки веселять нас уліті своїм чудовим співом. Пташки — корисні створіння, нищать шкідливих хробаків. Допомогаймо тим пташкам, що залишилися в нас на зиму.

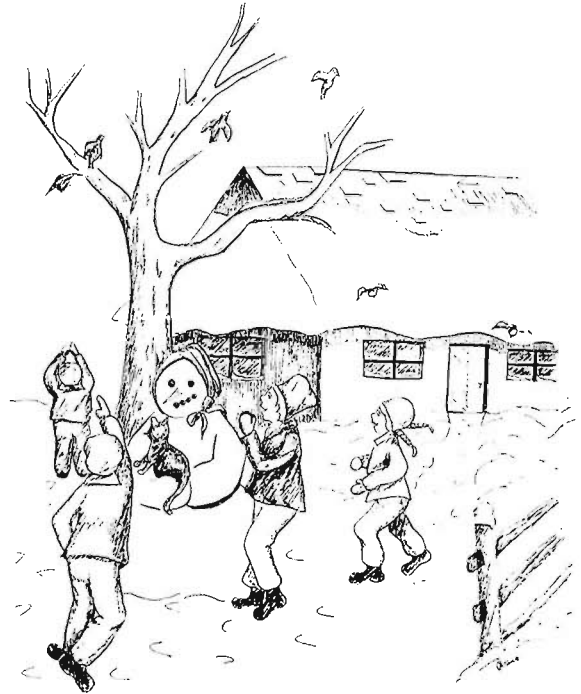
Леся Козак

БАБА З КИЦЕЮ

(Ілюстрація Оксани Цегельської)

Ми бабусі сніговій
Руки поробили,
І на руки просто їй
Кицю посадили.

А киця тільки — чмих!
Спокійненько сіпа,
Подивися на всіх,
Ротика умипа.

Баба з кицею в руці! —
Ну, й було ж там сміху!
Полякались горобці
Й пурхнули під стріху.

ДОБРИЙ УЧЕНЬ

Юрчик: Мамо, я отримав сьогодні сто в школі!
Мама: О, як гарно! А з якого предмету?

Юрчик: Шістдесят з математики й сорок з географії.

НЕ ЗНАВ ДЕ...

Павлик: Учитель був сердитий на мене, бо я не знав, де Донбас.

Дмитрусь: На майбутнє пам'ятай, куди ти кладеш свої речі.

ЗОЛОТИЙ ДИМ

Попід хатою в снігу
Плаче вітер: „У-гу-гу!“
Сніг все кида, розкидає,
Мабуть, він чогось шукає.

Нумо, швидше всі із хати —
Поможим йому шукати!
І попатою й руками
Вигрібайте сніг із ями!

Сонце блиснуло нам в очі —
Вітер враз як зарегоче!
Ухопив щось і помчав,
І „спасибі“ не сказав.

У садку аж загуло...
Ой то ж золото було!
Бо погляньте, як за ним
Золотий літає дим!

Несений вітром сніговий пилок у променях
сонця виглядає наче золотий дим.

З ДИТЯЧОГО ЖИТТЯ

ВИСТАВКА ТВОРЧОСТИ ДІТЕЙ І МОЛОДІ

Від 28-го жовтня до 4-го листопада 1973 р. в дорівні Союзу Українок в Нью Йорку відбулася 7-ма Виставка Творчості Дітей і Молоді. На стінах були розвішені образи. Їх малювали українські діти, хлопчики й дівчатка від 5 до 15 року життя. Одні картини були нарисовані, інші намальовані різними фарбами. Були там квіти, ялинки, кінці, коні, качки, лялі, овочі, церква, краєвиди, морська ліхтарня, військовий табір, кораблі, ракети, міжпланетні простори й багато, багато інших цікавих речей. На столиках були розкладені фігурки, виліплені з глини: Гава-страхополох, хлопчик, мама й тато. Був також різьблений хрест і вітрильник.

Люди приходили, оглядали та хвалили малих мистців. Але дуже мало дітей відвідало виставку. Чому мамі й таті не привели вас подивитися? Приходьте наступного року на 8-му виставку й намалюйте чи виліп'ть щось самі.

Ці виставки кожного року влаштовує 64-ий Відділ Союзу Українок в Нью Йорку.

Романа Копар,
учениця 4-ої класи Школи св. Юра, Нью Йорк.

ХРЕСТИКІВКА

х - - -	Грошова установа
- х - -	турецький достойник
- - х -	дівоче ім'я
- - - х	кущ з червоними ягідками
- - х -	інакше — насмій
- х - -	мешканець Арабії
х - - -	музичний інструмент

Букви на місці хрестиків дають назву українського музичного інструмента.

МАГІЧНИЙ КВАДРАТ

- - -	росте в тіні
- - -	знаряд зору
- - -	гурт співаків

ЗАГАДКОВІ КАРТОЧКИ

а.

ЛИВОНЬ

Назва частини України, в якій народилася Леся Українка.

б.

І. ЧАПОВ

Славна монастирем місцевість на Волині.

ХРЕСТИКІВКА

х - - -	інакше — сарна
х - - -	країна в Азії
х - - -	часто додають до тіста
х - - -	інакше — плугатар
х - - -	одна з дочок св. Софії
х - - -	славний монастир у Греції
х - - -	гірська доріжка в Карпатах
х - - -	ім'я пророка
х - - -	ріка в Україні
х - - -	частина поля
х - - -	місцевість на Гуцульщині

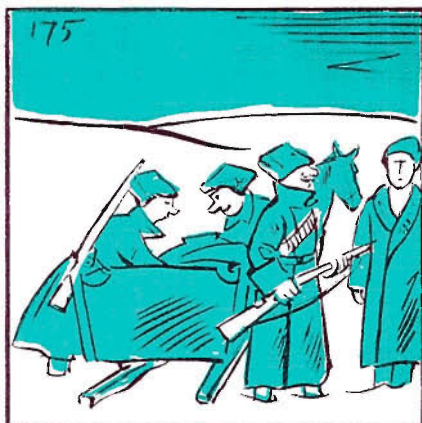
Букви на місці хрестиків дають назву одного із славних творів Лесі Українки.

РОЗГАДКИ ЗАГАДОК У ЧИСЛІ „ВЕСЕЛКИ“ ЗА СІЧЕНЬ 1974: РІЗДВЯНА ШАРАДА: ма-кіт-ра. ЯКІ ЦЕ СЛОВА? Бог Предвічний народився. ХРЕСТИКІВКА: Вислок, Енеїда, рильце, Тамара, Європа, прапор. Цілість: в е р т е п. РІЗДВЯНА ЗАГАДКА: ялинка.

БОГДАН-СИЧОВИЙ СТІЛЕЦЬ ІСТОРИЧНА КАЗКА UKRAINIAN TALE BOHDAN-SICHOVY STRILETS

РОЗДІЛ XIII: ФЕДОРОВА ЗДОВИЧ

CHAPTER XIII: FEDIR'S BOOTY

—Я з Кононівки, везу жито до млина, — відповів Федір. — Солдати стали перегрушувати санки.

"I'm from Kononivka and I'm taking the grain to the mill" replied Fedir. The soldiers began to search his sleigh.

В санях знайшли солдати мішок жита і, на превелику радість, велику пляшку горілки-самогону.

They found a sack of rye and, to their great joy, a big bottle of moon shine.

— Допит запідозреного зробимо в он тій хаті, — сказав солдат і сховавши пляшку в кишеню, штовхнув Федора наперед себе.

"We'll interrogate the suspect in that house," said one of the soldiers as he put the bottle in his pocket and pushed Fedir ahead of him.

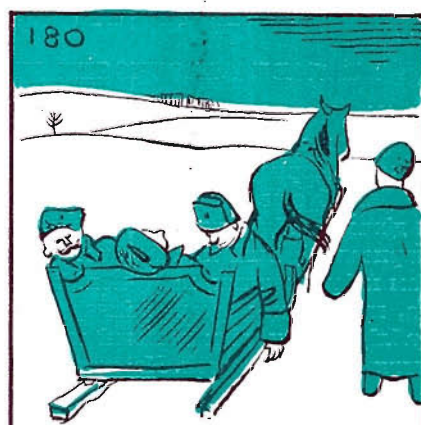
Солдати не втримались, щоб не вихилити по кілька чарок горілки і миттю забули про допит.

The soldiers could not withstand the temptation of having a few whiffs from bottle and soon forgot about the interrogation.

Незабаром вони сп'яніли до безтями й заснули, мов убиті.

Completely drunk, they soon fell asleep.

Федір поклав їх сонних на санки й повіз, мов три поліна, назад до Кононівки.

Fedir dumped them into the sleigh like tree logs and took them back to Kononivka.

(Продовження буде)
(To be continued)